

Slovenski dom

Štev. 71

V Ljubljani, petek 28. marca 1941

Leto VI.

Jugoslavija in Slovenija enodušno s svojim mladim kraljem

Vlada narodne sloge na delu - Izjava predsednika generala Simovića o pomenu sprememb v državi in o bodočih dobrih odnosih s sosedami - Slovenska ministra dr. Kulovec in dr. Krek prevzela posle - Prva poročila o izvedbi včerajšnjih političnih sprememb v Beogradu

Beograd, 28. marca. m. Včerajšnja zgodovinska sprememba v vodstvu našega državnega življenja s prevzemom oblasti Nj. Vel. kralja Petra II. je potekla v popolnem miru in redu ter je bila povsod sprejeta z velikim navdušenjem. Manifestacije ljudstva, ki so se začele v jutranjih urah, so se ponavljale ves dan ter trajale pozno v noč. Nepregledne množice so se valile z ulice v ulico ter vzklikale kralju, Jugoslaviji in vojski. Manifestanti so nosili državne zastave ter slike Nj. Vel. kralja Petra II. in drugih članov kraljevskega doma.

Ta važna sprememba v našem državnem življenju je potekla v popolnem miru in redu ter brez vsakega najmanjšega incidenta. Za mir, red in varnost so poskrbeli oddelki vojske, ki so ob 2.15 zapustili svoje vojašnice in začeli zasedati važne državne urade. Na vseh važnejših križiščih, zlasti na vseh dohodih v mesto, so bili postavljeni močni oddelki vojaštva s strojnimi, puškami in tanki. Na vseh pomembnejših križiščih so bili postavljeni tudi protiletalski topovi. Vojaki so bili v čeladah in popolni vojaški opravi. Pred posameznimi ministri so se ustavljali kamijoni z vojaštvom, ki je pod vodstvom častnikov in z nožem na puškah vkorakala v posamezna poslopja ter jih zasedlo. Vse to je bilo izvedeno v izrednem miru, z vso natančnostjo po točno določenem načrtu.

Dohod v središče mesta je vojska zaprla za vsakočrta ter je puščala dalje samo tiste, ki so imeli posebna dovoljenja od glavnega generalnega štaba, ali pa one, ki so jih vodili častniki generalnega štaba sami. Po ulicah je zasedla vse postojanke tudi pehota, tako da so vse glavne beograjske žile dobile čisto vojaški videz.

Ko je ljudstvo zvedelo za te važne spremembe, je začelo izbošati zastave in krasiti vojske ter njihovo orožje, da so bili tanki naravnost posuti z nageljini in drugim cvetjem.

Dopoldne so krožili nad mestom tudi oddelki letal in metali na mesto razglas Nj. Vel. kralja Petra II. Manifestacije so po vseh ulicah prepevale rodoljubne pesmi. V popoldanskih urah je pričelo pritiskati v mesto tudi okoliško prebivalstvo, ki je po prihodu v Beograd prav tako navdušeno vzklikalo kralju, vojski in državi.

Sestavljanje nove vlade v generalnem štabu

Medtem je novi ministrski predsednik, armadni general Dušan Simović v glavnem generalnem štabu od zgodnjih jutranjih ur imel posvetovanja z zastopniki posameznih političnih strank, ki so pozneje tudi prišli v vlado. Ministrski predsednik je bil obdan od svojih najbližjih in najzvestejših sodelavcev, ki so z vso točnostjo in naglico izpolnjevali njegova povelja, ki so bila potrebna zaradi ohranitve miru in javnega reda.

Na konferenco v glavni generalni štab je bil povabljen tudi slovenski voditelj, dr. Kulovec, ki sta ga po naročilu ministrskega predsednika prišla iskati dva mlada generalštabna častnika, s katerima se je dr. Kulovec nato odpravil v glavni generalni štab. Po razgovoru s predsednikom vlade je dr. Kulovec odšel takoj v gradbeno ministrstvo, kjer je prevzel posle. V vladi generala Simovića je prevzel ministrstvo brez listnice tudi dosedanjí prosvetni minister dr. Miha Krek.

Dve seji nove vlade

V jutranjih urah so tudi drugi člani kraljevske vlade prevzeli svoje posle v novih ministrstvih. Nova vlada je prisegla točno opoldne. Prisega je bila v predsedništvu vlade pred ministrskim predsednikom, armadnim generalom Dušanom Simovićem.

Po prisegi so imeli ministri krajšo sejo. Popoldne je pa več članov kraljevske vlade imelo konferenco v kabinetu notranjega ministra dr. Budisavljevića. Na njej so bili drugi podpredsednik vlade Slobodan Jovanović, gradbeni minister dr. Kulovec, minister za socialno politiko in ljudsko zdravje Milan Grol, finančni minister dr. Šutej, pravosodni minister dr. Boža Marković, trgovinski minister dr. Andres ter zastopnik voditelja zemljoradniške stranke, dr. Banjanin. Na konferenci so preračevali vsa vprašanja, ki so jih stavili na dnevni red novi dogodki v našem državnem življenju.

Druga seja vlade pa se je začela snoči ob 9 ter je trajala do 11. Po njej je ministrski predsednik Dušan Simović dal časnikařem naslednjo izjavo:

Kancelar Hitler je včeraj sprejel japonskega zunanjega ministra Macuoka ter imel z njim dve in pol uri dolg posvet.

Predsednik Združenih držav Roosevelt, je včeraj na svoji jahti »Potomac«, s katero ribari v ameriških vodah, podpisal zakon o kreditu 7 milijard dolarjev za izvedbo zakona o ameriški pomoči za Anglijo, javlja Associated Press.

Zasedba jugoslovanskega prestola po Petru II. in enodušnost Jugoslavije ob tej priliki pomenita za Turčijo narodni praznik, piše vodilni turški list »Ulus«.

Politična izjava predsednika generala Simovića

V teh resnih dneh se je jugoslovansko ljudstvo čutilo nemirno zaradi načina, po katerem so se vodili javni posli. Nezaupa-

nje do takega stanja stvari se je zadnje dni kazalo v tolikem obsegu, da je pretila nevarnost javnemu redu.

Pod pritiskom tega vznemirjenega javnega mišljenja je prišlo do današnjih sprememb.

Za vznemirjenost ni več razloga od trenutka, ko je Nj. Vel. kralj Peter II. pre-

Živel kralj!
Živela
Jugoslavija!
Živela svoboda!

kliče danes vsa država in kliče ves slovenski narod, preskušeni v svoji ljubezni do domovine in do svobode, za katero je s svojimi voditelji na čelu bil in je vedno pripravljen žrtvovati vse. Mladi kralj, za čigar srečo in modrost danes Slovenci molimo, nas bo našel vedno pripravljene, da pojdemo za njim po poti za srečo in svobodo skupne domovine, ker je tam sreča, svoboda in bodočnost našega naroda.

vzel oblast in ustanovil vlado narodne sloge kot izraz razpoloženja srbskega, hrvatskega in slovenskega naroda.

V imenu vlade, ki ji načeljujem, pošiljam danes kot prvo svojo besedo klic državljanom in oblastem, da podprejo kralja pri izvrševanju njene, v tem trenutku prve naloge: Ohraniti red v državi in mir na zunanji. Apelliram na rodoljubje državljanov Jugoslavije, da se izogibajo manifestacij, ki bi otežile naše odnose s sosedami, s katerimi želimo še naprej ostati v miru in prijateljstvu. Prosim, da naj ne podležejo nobenim nepremišljenim dejanjem, niti vplivom od katere koli strani. Skrbimo zase, za svojo neodvisnost in dostojanstvo. Strog red in korektno zadržanje sta prvi pogoj za uspešno izvedbo nalog, ki so pred nami.

Prepoved nadaljnjih manifestacij v Beogradu

V smislu oklica ministrskega predsednika naj javnost opusti manifestacije, ki bi lahko poslabšale naše odnose s sosedami, s katerimi želimo še nadalje ostati v miru in prijateljstvu. Je upravnik mesta Beograda, orožniški brigadni general Milutin Stefanović izdal naslednji razglas:

Uprava mesta Beograda zaradi ohranitve reda, miru in varnosti v prestolnici kliče meščane, naj takoj opusti vse manifestacije, ker bodo take najbolj dostojanstveno odgovorili svojim državnim dolžnostim. Vsako nadaljnjo manifestiranje ter zbiranje meščanov je prepovedano. Do nadaljnjega smejo biti gostinski obrati v središču mesta odprti do polnoči, na obodu mesta pa do 10. zvečer. V zvezi s tem je do nadaljnjega prepovedano točenje alkoholnih pijač v kakršni koli obliki. Meščanstvo se opozarja, da bo uprava mesta Beograda vse tiste, ki bi se pregrešili zoper ta ukaz, poklicala na odgovor ter strogo kaznovala.

V predsedništvu vlade in na dvor Nj. Vel. kralja Petra II. prihajajo stalno brzojavne čestitke z vseh krajev v državi. V teh čestitkah razne rodoljubne organizacije ter ustanove izražajo svoje veselje nad tem, da je Nj. Vel. kralj Peter II. prevzel oblast ter kralju izražajo zvestobo in vdanost.

Minister brez listnice dr. Milan Gavrilović, ki je bil po vzpostavitvi diplomatskih stikov med Jugoslavijo in Sovjetsko zvezo imenovan za prvega jugoslovanskega poslanika v Moskvi, je po obvestilih iz predsedništva zmeljoradniške stranke odpotoval iz Moskve v Beograd.

Novi minister brez listnice, Marko Daković, ki uživa v Crni gori vlik sloves, je včeraj prispel v Beograd z letalom.

Vesti

Včerajšnje ogromne manifestacije za mladega kralja in za jugoslovansko svobodo so svet, ki živi danes pod vtisi zapovedanega in organiziranega navdušenja, pokazale kakšnega ognja in enodušnega zagona so sposobni zdravi narodi, ki hočejo živeti v svobodi. Včerajšnji dogodki v Beogradu in po drugih jugoslovanskih mestih spadajo v čas, ko se zdi, da ljudstva izgubljajo smisel za najvišje in najlepše narodne vrednote, med najmočnejše in najpretrsljivejše dogodke, ki jih je svet zadnja leta doživel. Država, ki ima tako ljudstvo, je sila, s katero mora računati vsakdo, piše »New York Sun«.

Ankarska radijska postaja je snoči oddajala obsežna poročila o velikih manifestacijah po vsej Turčiji, ki so jih sprožili včerajšnji dogodki v Jugoslaviji. Navdušenje turškega ljudstva nad nastopom kralja Petra II. je po teh poročilih toliko, kakor more le biti v državi, katere ljudstvo je enako junaško in za obrambo svoje svobode pripravljeno, kakor je jugoslovansko.

Velike manifestacije za Jugoslavijo in za njene mladega kralja so bile včeraj v Atenah, v Solunu in po drugih grških mestih, poroča United Press, ki povdarja, da dajejo mali narodi in male države danes vsemu svetu zgled največje svobodoljubnosti, odločnosti ter narodne zavednosti.

Namesnik ameriškega zunanjega ministra Sumner Welles je včeraj povabil k sebi jugoslovanskega poslanika v Washingtonu, Fotića, mu izrekel v imenu zunanjega ministra čestitke k nastopu kralja Petra II.

Današnje grško uradno vojno poročilo pravi, da so Italijani pri reki Vojusi v Albaniji izvedli dva močna napada, ki so jih pa Grki odbili ter zasedli nekaj novih važnih postojank. Italijansko poročilo govori samo o letalskih napadih.

Nagel razvoj vojne v Afriki

Angleži zasedli Keren in Harar

Keren, 28. marca. Reuter: Angleške oklepne jedinice so vdrlle v Keren včeraj ob 7. Istočasno so zasedle Harar. Italijanske čete, ki se v valovih umikajo proti Asmari, so pod hudim topniškim bombardiranjem in preganjajo jih letala.

V zadnjih 12 urah so angleška letala zmetala na Keren in okolico 120 ton bomb. Letala so bila v zraku od zore do mraka.

V zadnjih 48 pred padcem Keren so Italijani izvedli 13 neuspešnih napadov. Težko je oceniti italijanske izgube, ki se dvigajo na več tisoč. Štab ene italijanske brigade je bil zajet po zvitosti angleških čet. Ko so angleške čete vdrlle v mesto, so se razdelile na dva dela. En

oddelek je prešel Keren in nadaljeval prodiranje proti Asmari.

Keren je branila najbrž tretjina italijanskih zahodnih afriških sil, kar pomeni približno 60.000 do 70.000 mož. Ta poraz bo prav lahko povzročil splošen propad ostanka vojnih sil, ki so na razpolago vojvodi Aosti, podkralju Abesinije. Padec Keren pomeni dejansko že konec bojev v Eritreji.

Pa tudi padec Harrarja je zelo važen, ker spravlja v nevarnost zadnjo prometno zvezo med Addis Abebo in morjem ter Djibutijem. Zavzetje Abesinije sedaj lahko Angleži v celoti prepušče abesinskim rodoljubom. Konec bojev v Eritreji je osvobodil velike angleške sile.

Letalska vojna med Nemčijo in Anglijo

Spet mirna noč nad Anglijo in Londonom

Angleška letala nad porenskim in poruhrskimi mesti

Berlin, 28. marca. DNB. Nemško vrhovno poveljstvo poroča snoči: Nemška letala so izvedla napade na britanske trgovske ladje. Kakor se izve, so včeraj nemška letala uničila okrog 31.000 ton sovražnikovega trgovskega brodovlja. Nadaljnji 6000 ton je hudo poškodovanih. V celoti je bilo včeraj potopljenih 38.000 ton, medtem ko so nemška letala s svojimi napadi hudo poškodovala okrog 44.000 ton sovražnikovega trgovskega brodovlja. Razen teh napadov so nemška bojna letala izvedla napad na dve prevoznici ladij iz konvoja, ki je plul južno od otoka Krete. Kljub močnemu protiletalskemu ognju iz sovražnikovih ladij je bil napad nemških letal uspešen. Ob nasilnih ogledniških poletih nad južno Anglijo je bila zadeta neka tovarna za izdelovanje letal in veliko skladišče, v nekem pristanišču ob južnem angleškem obrežju so bile povzročene eksplozije v večji tovarni. Med letalskimi spopadi med enim nemškim letalom in skupino pet britanskih letal je posadka nemškega letala zbila dva Hurricane. Navzlic večjemu številu zadetkov na letalu pa se je na-

šemu pilotu posrečilo vrniti se na oporišče. Niti čez dan, niti ponoči sovražnik ni letel nad nemškim ozemljem. Včeraj so bila zbita dva sovražnikova zaporna balona. Dve naši letali se nista vrnila domov.

London, 28. marca. o. Reuter. Snoči so angleška letala močno bombardirala mesta v zahodni Nemčiji, in sicer v Poruhrju in Porenju. Podrobnosti o tem napadu niso znane.

Tudi snočnja noč nad Anglijo je bila brez napada. To je že tretja zaporedna noč nad Anglijo in sedma noč z manjšimi napadi na posamezna mesta v Angliji.

Knez Pavle odpotoval v Atene

Beograd, 28. marca. AA. Nj. kr. Vis. knez Pavle je snoči ob 23.50 s rodbino na lastno željo zapustil Beograd in odpotoval v Atene. Iz kabineta predsedništva ministrskega sveta, 27. marca 1941.

Naša mladina kralju Petru II.

Ljubljana, 28. marca.

Samo kadar so res veliki dogodki, kadar pretresa navdušenje naš narod do temeljev in mu priha radost iz dna srca, objame velika unionska dvorana tolikšno množico, kakor jih je snoči, ko so se ob 6. zvečer zbrale katoliške prosvetne organizacije PZ, ZFO, SDZ in ZDK, da proslave dan, ko jemlje kraljevsko žezlo v roke naš mladi kralj Peter II., braber potomec svojih junaških prednikov, ki so varno in pogumno vodili narod skozi nevarnosti, ga vodili častno skozi težke borbe k sijajni zmagi osvoboditve. Zarečih in navdušenih lic, v prsih polna plamtečega domoljubnega ognja se je zbrala mladina okrog njegove slike, okrašene s trobojnicami, zelenjem in nageljem, znamenjem časti, upanja in ljubezni, mladina, ki se zaveda pomembnosti dni, mladina, ki je svoje besede pripravljena kadar koli potrditi z dejanjem, če bi šlo za našo nad vse ljubljeno državo, njeno svobodo in čast.

Med to navdušeno mladino je prišel tudi župan dr. Juro Adlešič z gospo, ga. banova Natlačenova, bivši minister Snoj in polnočevilna predsedstva PZ, ZFO, SDZ in ZDK, kakor tudi mnogi gimnazijski ravnatelji, občinski odborniki in javni politični delavci.

Prvi je spregovoril predsednik PZ dr. Fr. Lukman in dejal: Zbrali smo se ob tem velikem dnevu, ko je prevzel naš kralj Peter II. vladarsko pošto, da mu obljubimo, da bomo zastavili vse svoje moči za veličino Jugoslavije. Nato je zbrane pozval, naj zapojejo državno himno, ki je potem gromko odmevala.

Nato je spregovoril predsednik ZFO dr. Žitko, ki je rekel, da so se katoliška društva na ta dan, ki so ga izredne razmere premaknile bližje, pripravljala že leto dni da gledamo v mlademu kralju najvišjega predstavnika, simbol naše svobodne jugoslovanske države, in ga ljubimo, ker ljubimo to državo. Kakor smo pripravljani za neokrnjeno državo žrtvovati tudi svoje življenje, tako smo tudi za svojega kralja pripravljani živeti in umreti. Hočemo močno Jugoslavijo na znotraj in na zunaj. Nato pa je nadaljeval:

Bratje! Dano nam je bilo, da smo doživeli osvobodjenje in zedinjene jugoslovanskih dežel. Po ogromnih žrtvah prednikov skozi dolga stoletja je pred našimi očmi zrasla lepa in močna jugoslovanska država. Naša želja in do vse skrajnosti neodoljiva volja je, da to lepo, jugoslovansko državo, za katero so naši očeti toliko trpeli, ohranimo svobodno, neokrnjeno in nerazdruženo svojim naslednikom. (Vzklikanje kralju in državi.)

Naša sveta obljuba našemu mlademu kralju ob tem slovesnem trenutku je, da smo vedno in takoj pripravljeni storiti vse, kar nam ukaže, da ohranimo in obvarujemo močno in svobodno Jugoslavijo.

Živel kralj Peter II. Živela Jugoslavija!

Ze med govorom so govornika prekinjali vzkliki, ko pa je spregovoril zadnje besede. se je spro-

stil hudournik navdušenja in zopet so odmevali vzkliki njemu, okoli katerega se je mladina zbrala. Mogočno je zadonela državna himna, ki so jo zapeli stoje, gromko je odmevala himna »Hej Slovenije, gromko so odmevali vzkliki kralju.

Na oder je stopil zastopnik akademskih katoliške mladine akademik Leskovar in med drugim dejal:

Slovenska katoliška dijaška in akademska mladina, organizirana v Slov. dij. zvezi, se pridružuje ostali narodno zavedni slov. mladini in vsemu narodu z globokimi čustvi ljubezni in vdanosti svojemu mlademu kralju Petru II., ko stopa na prestol.

V teh odločilnih dneh ponosno dvigamo prapor domovinske ljubezni in pripravljenosti. Ko je marsikdo zbehan in se boji negotove bodočnosti, ko tuji agenti sejejo malodušje, moramo mi kot prva narodna bojna falanga dati narodu poguma in samozvesti. (Tako je! Navdušeno odobravanje.)

Ponosni smo na našo sveto zemljo, za katero smo pripravljene doprinesti najvišje žrtve!

Ljubimo jo takšno, kakršna je! Stoletja brezpravnosti, ponižanja, suženjstva in izžemanja je niso uničila in uničiti je tudi v bodočnosti nihče ne more. (Tako je!)

Nad njo razprostira svoja mogočna krila ponosni beli orek Karadjordjevičev, v njej kraljuje naslednik tistega rodu, ki je vodil težko preizkušeni srbski narod iz turške sužnosti v svobodo. (Živel Karadjordjevič!)

Vzpodbujal nas bo junaški genij zmagovalca Aleksandra in nesmrtni genij slov. osvoboditelja dr. Korošca. (Slava jim!)

Oba sta nam svetilnika, znanilca in simbola svobode. Njun genij nas je pripeljal iz hiše sužnosti v svobodni dom in njun genij nas bo vodil v bodočnost!

Zato iz vsega srca ponovno prisegamo svojo zvestobo našemu kralju Petru II. Prisegamo pred večnoživim Bogom in svojim narodom, da ne bomo nikdar zapustili svojih stražnih mest! Prisegamo pri spominu pokojnega našega voditelja dr. Korošca, da hočemo vse storiti, kar je v naših močeh za dobro kralja in domovine! (Živel kralj Peter II. Živela Jugoslavija!)

Zopet je zavalovila dvorana v navdušenju, klicih in ploskanju.

Nato je dr. Lukman predlagal vdanostno brzojavko Nj. Vel. kralju Petru II., da naj bi tudi stolni Belgrad slišal besede slovenske mladine. — Množica je s silnim odobravanjem sprejela brzojavko in zopet zapela himno.

Predsednik je slavnostno zaključil s pozivom, da naj grejo z ognjem domoljubnega navdušenja mirno domov in naj jih ta ogenj greje pri njihovem delu, ki ga jim nalaga poklicna dolžnost v teh dneh. Med neprestanim vzklikanjem kralju Petru se je dvorana polagoma izpraznila.

Vsa Slovenija pozdravlja mladega kralja

Ljubljana, 28. marca.

iz vse Slovenije, zbrane okrog prestola, so včeraj romale tisočere brzojavke.

Ban dr. Natlačen je poslal maršalatu dvora naslednjo brzojavko:

Ko stopa na dedni prestol Karadjordjevičev viteški sin junaka-mučenika blagopokojnega viteškega kralja Aleksandra I. Zedinitelja, vas prosim, da blagovolite sporočiti na najvišje mesto srečo in veselje, ki ga obetati prebivalstvo dravske banovine z menoj na čelu nad prevzemom kraljevske oblasti po Nj. Vel. kralju Petru II., blagovolite pa mu sporočiti tudi izraze naše neomajne zvestobe in ljubezni do krone, dinastije in države, nad katerimi naj tudi v bodoče bdita Bog in sreča junaka.

Ban dr. Marko Natlačen.

Ljubljanski župan dr. Adlešič:

Nj. Vel. kralju Petru II., Belgrad. — Vse preoivalstvo Ljubljane je složno zbrano okrog prestola Vašega Veličanstva. Slovenska prestolnica prisega vdanost in zvestobo ter prosi Boga za srečo Vašega Veličanstva in Vaše kraljevine Jugoslavije. — Župan mesta Ljubljane: dr. Juro Adlešič.

Slovenski katoliški tisk:

Največje tiskovno podjetje slovenskega katoliškega naroda »JUGOSLOVANSKA TISKARNA IN KNJIGARNA« v Ljubljani pošilja po svojem zastopstvu Njegovemu Veličanstvu kralju Petru II. ob prevzemu kraljevske oblasti izraze zvestobe in vdanosti ter prosi od Boga obilo blagoslova za srečno vladarstvo celokupne Jugoslavije.

Dr. Al. Odar, t. č. predsednik. A. Čadež, t. č. tajnik.

Njegovemu Veličanstvu kralju Petru II. (Kraljevska pisarna.)

Ob nastopu vlade pošiljamo izraze zvestobe in spoštovanja. Katoliški tisk Slovencev bo storil vse, da se tradicionalna zvestoba našega naroda še poglobi in da poizrtvovalna ljubezen do kralja in domovine raste in vztraja v vseh težkih dneh. Živel kralj! Živela Jugoslavija! Konzorcij Slovencev, Slov. doma in Domoljuba v Ljubljani.

ZFO, ZDK, Prosvetna zveza, SDZ: Nj. Vel. kralju Petru II. — Belgrad.

Ko stopa v usodnem trenutku svetovne zgodovine Vaše kr. Veličanstvo na čelu kraljevine Jugoslavije, izražamo zbrani na slavnostnem zboru neomajno zvestobo in brezpogojno pripravljenost slediti ukazom Vašega kraljevskega Veličanstva. Prestol Karadjordjevičev, utrjen v borbi za čast in svobodo naroda, nam je najkrepkejšo jamstvo za častno bodočnost Slovencev, Srbov in Hrvatov.

Podpisi: PZ, ZFO, SDZ, ZDK.

ZVEZA FANTOVSKIH ODESEKOV

Njegovemu Veličanstvu kralju Petru II., Belgrad. — Ob nastopu vladarskih poslov izrekla Zveza fantovskih odsekov v svojem in v imenu članjenih društev Vašemu Veličanstvu

Dev. Mar. v Polju

Člani ZFO in DK so v četrtek 27. marca ob nastopu kralja Petra II. priredili veličastni manifestacijski obhod po občini. Spreved je šel za državno trobojnico izpred ljudske šole pri Dev. Mar. v Polju na Vevče in nazaj. Množica je pela domoljubne pesmi in ognjevit vzklikala kralju Petru II., novi vladi, generaliteti, svobodni, državljanski skupnosti. Spreveda so se udeležile tudi vse tukajšnje vodilne osebnosti.

Tajnost starega zločina se odkriva

Uboj, ki se je dogodil pred 6 leti, bo sedaj najbrž pojasnjen

Maribor, 27. marca.

Pred časom smo v našem listu poročali, da so v zvezi z umorom posestnice in gostilničarke Stefanije Rojsove od Sv. Ane v Slov. goricah, ki se je dogodil lansko leto meseca januarja, aretirali Janca Rantaša iz Brengove in 30 letnega Ignaca Ješovnika, viničarja v Brengovi, ki sta bila osumljena, da sta izvršila ta umor.

V zvezi s to aretacijo pa se je sedaj začelo svitati tudi okoli zločina, ki je bil izvršen pred šestimi leti, ko je bil v večernih urah na občinski cesti v Čagani v Slov. goricah pobit posestniški sin in delavec Rudolf Lubeč. Dne 2. januarja so imenovana našli nezvestnega na občinski cesti s prebito lobjano. Zdravnik, ki ga je pregledal, je odredil prevoz v mariborsko bolnišnico, kjer je 24. marca na posledicah zadoblenih poškodb umrl. Ze takoj po poboju so se pojavile govorice, da je zločin izvršil viničar Ignac Ješovnik. Sedaj, ko so Ješovnika zaradi umora Stefanije Rojsove zaprli, so se te govorice zopet pojavile. Orožniki so nato postali pozorni ter so uvedli preiskavo in številna zaslišanja.

Najbolj zanimive so bile izpovedi očeta pokojnega Lubeča. Ta je izpovedal, da mu je že poleti lanskega leta Janca Rantaša iz Brengove pripovedoval o svojih opazovanjih na dan poboja. Na večer, ko se je pobjo izvršil, je Lubeč sedel v Rantašini hiši in skozi okno videl Ješovnika, ko je šel mimo hiše na občinsko cesto. Lubeč je ob tej priliki rekel, da gre Ješovnik na cesto čakati njega in da bo ubijalec Ješovnik, če bi se mu kaj zgodilo. Kmalu zatem je Lubeč odšel iz Rantašine hiše. Rantaša in njegova žena sta se potem zadrževala nekaj časa pred hišo, mimo katere je prišel Ješovnik Rantaša je Ješovnika povprašal, če si je sedaj zelo ohladil. Ješovnik mu je odgovoril: »Malo sem si jo. Pošteno sem ga udaril.« Po teh besedah je Ješovnik odšel proti svojemu domu. Stari Lubeč je orožnikom povedal, da mu je sin sam nekoč pripovedoval, da ga Ješovnik sovraži, ker ga je pred časom prisilil, da mu je vrnil dve odeji, katere je Lubeč izgubil z voza, ko je posestnico Rojsovo vozil v vinograde k Sv. Jakobu v Slov. goricah in kateri je Ješovnik na cesti našel, pa ju je hotel utajiti.

Tudi Antonija Sodečeva je podala izpovedi, ki Ješovnika zelo obremenjujejo. Ta je pripovedovala, da je kak teden po poboju bila pri Rantaševi ženi, ki ji je pripovedovala to, kar je Rantaša izpovedal staremu Lubeču. Rantaševa, tako je izpo-

Trdovratna samomorilka

Maribor, 27. marca.

V kleti svojega gospodarja, nekega gostilničarja v Zavodnem pri Topolšici, so našli obešeno 31 letno služkinjo Marijo Regoršek. Na predvečer je imela hud nastop s svojim gospodarjem ter mu je najprej grozila, nakar je odšla v klet in se obešila. Vzrok njenega dejanja je nesrečna ljubezen. Regorškova, ki je bila kot služkinja, odnosno gospodinja uslužbena pri nekem gostilničarju že od leta 1886, je bila prepričana, da se bo s svojim delodajalcem poročila. V predpretekli noči pa je njen gospodar našel v njeni sobi nekega drugega ljubimca, zaradi česar je nastal med njo in gospodarjem prepir. Nato je Regorškova s svojim novim ljubimcem pobežala v Celje, kjer se je zadržala tri dni. Ker je uvidela, da je pri njenem gospodarju zgubila vse zaupanje, a z njenim novim ljubimcem, ki je star konaj 20 let, ni nič sigurne, se je naposled odločila za samomor. Tudi je pred njenim dejanjem napadla svojega gospodarja z vilicami ter ga pri tem še na obrazu poškodovala. Preden pa je izvršila svoje dejanje, je bilo videti na njej znake duševne zmedenosti in je hotela že popoldne izvršiti samomor na ta način, da bi iz podstrešne sobe drugega nadstropja skočila na ulico, kar pa ji je preprečil posestniški sin. Zapušča 11 letnega nezakonskega otroka.

Bog daj kralju zdravje in moč!

Okolica Ljubljane strnjena v manifestacijah z mestom

Ljubljana, 28. marca.

Ne samo v središču mesta, marveč tudi na njega periferiji in po vsej širni okolici tja daleč do zadnjega naselja v hribih se je vesela in veličastnost dogodka naznanjala vest, da je Nj. Vel. kralj Peter II. prevzel kraljevsko oblast v svoje mladeniško krepke roke, z električno bliskovitostjo širila od vasi do vasi, od naselja do naselja, od občine do občine. In župani so hiteli povsod odrediti, da so se hiše okrasile z državnimi zastavami. Prebivalstvo je obšlo neizrečeno globoko veselje. Da se je poročilo o važnih in v naše državno življenje globoko segajočih dogodkih v prestolnici moglo tako naglo širiti tudi po deželju, gre velika in najvažnejša zasluga radiju, posebno belgrajski radijski postaji. Po nekaterih krajih so ljudje že v prvih dopoldanskih urah instiktivno slutili, da se morajo vrstiti neki veliki dogodki, ko so prisluhnili radioaparatom in začutili neko brnenje. Naravnali so apasate na kratkovalovno postajo v Belgradu in kmalu so sprejemali sprva kratka, pozneje obširna poročila o dogodkih v naši prestolnici in o velikih manifestacijah za kralja, vladu in vojsko.

Tudi v smeri proti Dolenjski in na Ig, na Barje so se naglo širile vesti o vseh spremembah v vodstvu države. Moški, žene, mladina in starci so sprejemali vest s prisrčnostjo in radostjo, zavedajoč se, da je odstranjena mora morebitnega suženjstva. Tam na Dolenjski cesti je bil zanimiv prizor. V delu ojeklenile in skrušene kmečke matere so mirno sprejemale vest in želele novemu kralju kar največjo srečo in moč. Neka ženica je pripomnila prav po stari slovenski navadi, ko človek komu želi vse najboljšo, vzkliknila je kratko in krepko: »Bog daj kralju zdravje, pamet in moč!« Res 3 elementi, ki jih človek želi vsakomur pri njegovem delu in v boju za obstanek, svobodo in mir.

V Črnučah so ljudje potom transformatorske postaje hitro dopoldne doznali o nastopu Nj. Vel. kralja Petra II. na prestol. Zavihrale so zastave.

V Vevčah so zgodaj poslušali radio v tamonjski gostilni tovarne. Naglo je hitela nato vest od ust do ust, od hiše do hiše in naprej po vsej okolici. Zavihrale so z mnogih poslopj in hiš državne zastave. Na poljih so kmetje-orajci z globoko mirnostjo in veseljem srcom sprejemali poročila. Tu in tam so se na njah ustavljali in začeli razgovore o tem važnem trenutku. Povsod je vladalo najboljše razpoloženje.

Obširna občina St. Vid nad Ljubljano je sprejela prva poročila, da je prevzel v svoje roke kralj Peter II. krmilo države, da je nova vlada narodne sloge in da povsod v državi vladajo velike in mogočne manifestacije, že ob 9 dopoldne. Ljudje so bili kakor elektrizirani. Vsi so se globoko oddahnili od duševne more. Povsod so zavihrale zastave.

Slavnostna seja ljubljanskega mestnega sveta

Ljubljana, 28. marca.

Danes točno opoldne je bila v veliki sejni dvorani mestnega poglavarstva izredna, slavnostna seja mestnega sveta. Stopnišče je bilo vse v zelenju, posvetovalnica vsa v pomladnem cvetju. S pomladanskim cvetjem je bilo lepo okrašeno tudi podstavek kraljevega kipa, ki ga je krasil velik lovorjev venec s travkami v mestnih belozelenih barvah. Izredno lep govor ob priliki, ko je stopil na prestol Nj. Vel. kralj Peter II. je imel ljubljanski župan dr. Juro Adlešič. Na koncu je godba »Sloga« zaigrala državno himno. Sejo samo je prenašala tudi ljubljanska radijska postaja.

Rezervni častniki se opozarjajo, da bo danes ob 20 zvečer v veliki dvorani Zvezde, tako kakor je bilo določeno, važno predavanje, na katerem je obvezna udeležba vseh rezervnih častnikov, ki pripadajo pehoti, konjenici, artileriji in inženjeriji. — Uprava Združenja rezervnih častnikov.

Mariborsko gledališče

Petek, 28. marca: Zaprt. Sobota, 29. marca: Ob 20 Doroteja Angermann. Premiera. Red A.

vedala Sodečeva, ji je pozneje še večkrat pravila, da je zločin izvršil Ješovnik, vendar jo je prosila, naj tega nikomur ne pripoveduje. Sodečeva je molčala dolgo in šele sedaj, ko je Rantaševa že med pokojniki, je to povedala.

Ignac Mohorič je izpovedal, da je govorice, ki so obremenjevale Ješovnika, tudi on slišal. Ta je obremenil tudi Rantašo. Mohorič je namreč izpovedal, da sta Rantaša in Ješovnik skupaj skovala načrt, kako bi se mladega Lubeča odkrivala, ker je pripovedoval med svojimi znanci, da bo Rantaša in Ješovnika izdal, ker da sta nekemu posestniku v Čenkovi ukradla iz hleva prašiča. Tudi razne druge priče so podale slične izpovedi in pristavljale, da je prebivalstvo Ješovnika in Rantašo sumilo raznih tatvin, da pa niso hoteli nič izpovedati, ker so se bali nasilnosti obeh mož.

Na podlagi teh izpovedi se bo sedaj preiskava o starem zločinu znova začela. Verjetno je, da bo zaslišanje obeh osumljencev, ki se trenutno nahajata v zaporih okrožnega sodišča v Mariboru, prineslo kaj več jasnosti v skrivnost zločina, ki je celih šest let ostal oblastem zastrt.

Prepoved vseh man festacij in zbiranj

Kraljevska banska uprava razglasa: Prebivalstvo je z večeršnjimi manifestacijami dostojno pokazalo svojo vdanost Nj. Vel. kralju Petru II. ter svojo zvestobo do države Jugoslavije. Splošne koristi pa zahtevajo, da se vsi takoj zopet vrnemo na redno delo in da gre življenje po svoji navadni poti. Zato je vsako nadaljnje zbiranje in manifestiranje po ulicah in trgih prepovedano.

Gostilne, kavarnе in druge slične obrtvalnice smejo ostati odprte do običajne policijske ure, razen v Mariboru, za katerega se hkrati izdaja posebni razglas.

Iz pisarne kr. banske uprave v Ljubljani, dne 28. marca 1941.

Razglas banske uprave glede Mar.bora

Kraljevska banska uprava razglasa: V Mariboru so po večeršnjih manifestacijah, ki so sleer potekle dostojanstveno in v redu, neki neodgovorni ljudje izvršili dva napada na tujo imovino. Aretiranih je bilo doslej pet oseb. V teku je najstrožja preiskava ter bodo storilec prejeli zasluženo kazen.

Poleg splošne prepovedi nadaljnjega zbiranja in manifestiranja, ki se izdaja v posebnem razglasu za vso banovino, velja v Mariboru tudi še to, da morajo biti vsi gostilniški, kavarniški in slični obrati do nadaljnjega zaprti že ob 20. uri. Iz pisarne kr. banske uprave v Ljubljani, dne 28. marca 1941.

Nova vlada

Belgrad, 28. marca. Mandatar krone, armadni general Dušan Simović, je sestavil naslednjo vlado: predsednik vlade general Dušan Simović (izven strank),

prvi podpredsednik dr. Vladko Maček (HSS), drugi podpredsednik prof. Slobodan Jovanović (Srbski klub), zunanji minister dr. Momčilo Nintić (radikal), vojni minister armadni general Bogoljub Ilić (izven strank), gradbeni minister dr. Franc Kulovec (Slovenska ljudska stranka), notranji minister dr. Srdjan Budisavljević (samostojni demokrat),

finančni minister dr. Juraj Šutej (HSS), minister za trgovino in industrijo dr. Ivan Andrej (HSS), minister za pravosodje dr. Boža Marković (demokrat), prosvetni minister Miša Trifunović (radikal), minister za gozdove in rudnike dr. Džafer Kulenović (musliman), kmetijski minister dr. Branko Čubrilo (zemljoradnik), prometni minister Bogoljub Jeltić (JNS), minister za socialno politiko in ljudsko zdravje Milan Grol (demokrat), minister za PTT dr. Josip Torbar (HSS), minister za prehrano Sava Kosanović (samostojni demokrat),

minister za ljudsko telesno vzgojo, namestnik Bogoljub Ilić (izven), minister brez listnice dr. Miha Krek (SLS), minister brez listnice Barša Smoljan (HSS), minister brez listnice Marko Daković (črnogorski federalist), minister brez listnice Jovo Banjanin (JNS), minister brez listnice dr. Milan Gavrilović (zemljoradnik).

Vesti 28. marca

Angleški notranji minister Morrison je včeraj govoril v poslanski zbornici ter opozoril angleške državljane, naj spet začno nositi plinske maske, ker kaže, da bi v kratkem utegnilo priti do vojskovanja s plini. Zagotovil pa je poslancem, ki so ga o tej reči spraševali, da Anglija pod nobenimi okoliščinami ne bo prva uporabljala plinskega orožja, poročla Reuter.

El Aghella, mestec, ki so ga Angleži izpraznili in so ga potem zavzeli nemški ter laški motorizirani oddelki, leži 320 km južnozhodno od Benghazija, zadnje večje postojanke v Libiji. Angleži so to postojanko zapustili, ker je bila preveč izpostavljena. Pri spopadih z Nemci so opazili, da so nemške čete v Libiji dosti boljše oborožene in oskrbljene, kakor pa so bile italijanske, pravijo Reuterjeva poročila o tem dogodku.

V Londonu so včeraj opoldne podpisali angleško-ameriški sporazum o odstopitvi angleških pomorskih oporišč v Atlantskem morju Ameriki. Predsednik angleške vlade Churchill je podpisal sporazum s štirimi zlatimi nalivniki, katere je potem izročil ameriškim pooblaščenecem za spomin, poročla United Press.

Papežev nuncij v Berlinu Orsenigo bo odpotoval v Rim tedaj, ko se bo tam mudil japonski zunanji minister Matsuoka. Iz tega dejstva sklepajo ameriški listi, da bi utegnili Japoniska in sv. stolica začeti po tem obisku morda kako skupno posredovalno akcijo za mir.

V Nemčiji je zdaj 118.000 holandskih delavcev zaplenjenih pri železnicah in drugih javnih delih, pišejo ameriški listi.